

*Flamingo's
favoriet*

CULT VAN
500
JAAR

Cyprus

SPETTER,
SPATTER

SMULLEN
ZONDER SPIJT?

Hef het glas
Commandaria

COME-
BACK
VAN DE
NATUUR

*echt heel
wild*

Liefde en schoonheid
overal om je heen

MET
UITNEEMBARE
KAART

- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11

Cyprus

Uitgeverij ANWB

Inhoud

Het belangrijkste eerst

Dit is Cyprus

Cyprus in cijfers

Eten en drinken

Het kompas van Cyprus

15 manieren om je onder te dompelen in het eiland

Nicosia en omgeving

Nicosia

Roofkunst retour – Byzantijns Museum

Levenselixer van de Cyprioten – koffiefolklore

2

3

Fossielen zoeken – **in de Kakarístrakloof**

Fikárdou

Pedoulas

Kakopetriá

Lárnaka en het oosten

Lárnaka

4

2 km² zilt land – **wandelen bij het zoutmeer van Lárnaka**

Agía Napa

5

Dit dorp is geweldig – **de geheimen van Lefkara**

6

Surfen en duiken – **watersport rond Lárnaka**

Limassol en Midden-Cyprus

Limassol

- 7 Gewoon erg lekker – **een culinair bezoek aan AnÓgyra**
- 8 Het oudste druivensap ter wereld – **de wijnroute van Cyprus**
- 9 Uit asbest groeit een bos – **wandelen bij de Amíantosgroeve**

Páfos en het westen

Páfos

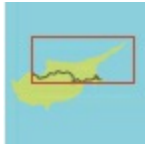
- 10 Uitbundige schoonheid – **het schiereiland Akámas**
- 11 De godin van Cyprus – **in het spoor van Aphrodite**

PÓlis

12

Liveshow van de natuur – **schildpadden en vogels**

Noord-Cyprus

Keryneia

13

Prachtige stranden, kleine wondertjes – **het schiereiland Karpasía**

14

Zo oud als een boom – **olijfolie in Cyprus**

Famagusta

15

Spookstad met mogelijkheden – **verboden zone Varosha**

Reisinformatie

Hoe zegt u?

Register

Fotoverantwoording

Colofon

Herinner je je deze nog?

Het belangrijkste eerst

De weg erheen is het doel

Het is een ervaring op zich wanneer je iemand in Cyprus naar de weg vraagt. Straatnamen spelen daarbij geen rol. 'Bij de derde rotonde links, dan sla je bij de eerste hoge boom rechts af en neem je het pad achter het groene huis.' Als je geluk hebt, wordt het allemaal ook nog eens uitgetekend op een stukje papier. Verrassend genoeg blijkt het nog te kloppen ook.

Koude koffie

Wandel 's zomers nooit de stad door zonder een frappé te nemen. Deze met ijs gekoelde koffie hoort bij de leefstijl in Cyprus. Als je kiest voor een *skétos*, koffie zonder suiker, krijg je bijna geen calorieën binnen. In plaats van schepijs wordt deze koffie met ijsblokjes bereid.

Sterren kijken

Bij een romantische avond in Cyprus hoort een spectaculaire sterrenhemel. Op de stranden die wat verder van de grote steden liggen ontvouwt zich een donkerblauw firmament met miljoenen sterren. Nog overweldigender is het schouwspel vanaf het TrÓodosgebergte.

Uitstapje voor 5 euro

Tariefzones zijn er niet alleen voor de lokale bussen. Met een dagkaart kun je met een lijnbus van Nicosia of Limassol tot hoog in de bergen rijden en terug. Voor alle bestemmingen binnen een bepaald gebied geldt hetzelfde tarief – of het nu een rit van 5 of 50 km is. Toch zitten de bussen niet vol, de Cyprioten pakken liever hun auto.

Pas op met ingelegde vogels

Protesteer door hiervan af te zien! Een paar restaurants in Cyprus hebben nog steeds *ambelopoÚlia* op het menu: hierbij gaat het om ingelegde zangvogels die illegaal worden gevangen en gedood. Dit is een miljoenenbusiness voor de 'vogelmaffia', geen romantisch gebruik uit vroeger tijden.

De oude man en de zee

Vroege vogels vangen de dikste wormen – of in dit geval vissen. Als je met een visser in gesprek raakt, vraag hem dan of je een keer vroeg in de ochtend mee mag. Het is een fantastische ervaring om op zee de zon te zien opkomen en ook om de schipper een handje te helpen.

Handgemaakt is goedkoper

Het mooiste kledingstuk met de hand gemaakt? En ook nog goedkoop? Geen probleem. De kleermakers in Noord-Cyprus

zijn gespecialiseerd in kopiëren. Breng je oude lievelingsoutfit mee en zoek een stof uit – en een paar dagen later heb je het kledingstuk als nieuw.

Volg altijd je neus!

In de bergen en zelfs in de duinen aan zee ruikt het in de zomer sterk naar tijm en oregano. In Cyprus groeien planten in het wild die bij ons in het kruidenrek staan – van laurier tot salie. Je kunt hiervan wat verzamelen en drogen om mee te nemen. Versere souvenirs vind je niet gauw – en thuis kun je bij het koken even terugdenken aan je vakantie.

Dorpen zijn hip

De beste alternatieve festivals zijn te vinden op het platteland. 's Zomers trekken de openluchtpodia van Káto Drys en LÓfou veel bezoekers en daalt de gemiddelde leeftijd hier in een week drastisch. Ze bieden een geweldig alternatief voor de traditionele dorpsfeesten, die vooral worden gekenmerkt door volksdansen en eetstalletjes.

Ik houd van de creatieve sfeer, die vooral te vinden is in de steden van Cyprus – hier heeft zich een bijzonder levendig gastronomisch en cultureel wereldje ontwikkeld. Dit nieuwe Cyprus is een verrijking naast het legendarische verleden. Openstaan voor het nieuwe zonder het oude te vergeten – dat is het motto.

Vragen? Ideeën?

Laat het me weten! Mijn adres bij de ANWB:

@ anwbmedia@anwb.nl

Dit is Cyprus

De reden waarom Cyprus het eiland van **Aphrodite** wordt genoemd, is dat deze godin van de liefde en de schoonheid hier voor het eerst aan land ging nadat ze uit het schuim van de zee geboren was. Het eiland was in haar ogen een aards paradijs vanwege het prachtige landschap en het heerlijke weer. Je kunt niet zeggen dat het een vreemde gedachte was. Boven het strand waar deze godin uit de Griekse mythologie aan land kwam, troont nu nog steeds het belangrijkste symbool van Cyprus: de Rots van Aphrodite.

De littekens van vroeger

Wist je dat Nicosia de laatste hoofdstad ter wereld is die nog in tweeën verdeeld is? Dwars door de stad loopt de 'Greenline', de scheidslijn die het eiland verdeelt in een Grieks-Cypriotisch deel en een Turks-Cypriotisch deel. Sinds het Turkse leger Cyprus in 1974 binnenviel en 37% van de **Republiek Cyprus** bezette, wonen de Grieks-Cyprioten in het zuidelijke deel van het eiland. In het noorden, waar de Turks-Cyprioten en een nieuwe instroom vanuit Turkije wonen, regeert de **Turkse Republiek Noord-Cyprus**, die internationaal overigens niet erkend wordt. Via de doorgangen aan de grenslijn, de zogeheten checkpoints, kun je op vertoon van je identiteitsbewijs gemakkelijk naar het andere deel gaan. Een oplossing voor de huidige situatie is ondanks jarenlange inspanningen niet in zicht.

Tegen vleesspiesen is geen kruid gewassen

Oude gebruiken spelen een belangrijke rol in het leven van de Cyprioten. De verbondenheid met de dorpse levensstijl van de voorouders is duidelijk te zien in de regels van gastvrijheid, de feesten en de hechte familiebanden. Maar die traditionele gebruiken zijn niet zo vast verankerd dat verouderde regels niet worden aangepast. Het milieubewustzijn groeit,

een ecologische leefwijze wordt als trendy beschouwd, en zelfs het rookverbod wordt algemeen geaccepteerd. Alleen vegetariërs hebben het nog moeilijk: tegen vleesspiesen (*soúvla* en *souvláki*) is geen kruid gewassen. Altijd stijgen ergens wel geurige dampen op. Een van de belangrijkste en mooiste woorden in Cyprus is *kopiaste* – een uitnodiging om te gaan zitten en te eten. Wees niet bang of terughoudend, deze uitnodiging is het beslist waard om te accepteren.

Landschap om van te genieten

In de loop van duizenden jaren hebben vele grootmachten zich op het eiland gevestigd en er hun sporen nagelaten: Griekse tempels, Romeinse villa's, Byzantijnse kerken, Frankische kastelen, Venetiaanse stadsmuren, Ottomaanse moskeeën en Britse koloniale huizen. De meest authentieke schat van Cyprus is echter het landschap. De stranden van Limassol en Páfos liggen slechts een halfuur rijden van de toppen van het TrÓodosgebergte, waardoor je een wandeling over de beboste kam van het Pentadaktylosgebergte kunt afsluiten met een duik in de Middellandse Zee. Dankzij de vruchtbare bodem is de teelt mogelijk van heerlijke vruchten als druiven, meloenen, kersen, perziken, bananen en sinaasappels.

Cyprus biedt een vakantie vol verrassingen: bergen, bossen en zee – alles is er!

Geen enkele regio lijkt op de andere

Elke regio beroemd zich erop de mooiste of de spannendste te zijn. Maak daarom zelf de keuze welke verleiding je wilt volgen: **Nicosia** leeft van zijn faam als laatste verdeelde hoofdstad ter wereld en van de merkwaardige situatie dat je aan het eind van een winkelstraat in een vrij land van Grieks-Cyprioten kunt doorlopen naar een bezet stuk land van Turks-Cyprioten. **Limassol** is een echte metropool met een jachthaven, grote scheepvaartondernemingen en rijke Russen. Vanuit deze stad kun je rechtstreeks uitstapjes naar de bergen maken om te wandelen, te skiën of wijn te proeven. **Páfos** is het archeologische sieraad van Cyprus. De Romeinse mozaïeken, de ruïnes van de Aphroditetempel, de zuilen waar de apostel Paulus werd gegeseld, ze staan er als bewijs dat de wereldgeschiedenis niet aan Cyprus voorbij is gegaan. In het achterland strekt zich een groot natuurreservaat uit op het **schiereiland Akámas**. De vlakke landerijen in het oosten met hun rode aarde zijn voor de Cyprioten de uitgestrekte tuinen voor fruit en groente op het eiland, voor de

toeristen leiden ze naar de lange stranden aan de azuurblauwe zee. Het **Turks-Cypriotische noorden** van Cyprus doet in uiterlijk wat meer aan het Oosten denken, maar verrast nog steeds met streken waar het landschap ongerept is en ligt te wachten op verkenningstochten.

Cyprus in cijfers

0,2

procent is het aandeel van de Cyprioten aan de bevolking van de 28 EU-landen.

1,3

mobiele telefoons heeft een Cyprioot gemiddeld in bezit.

2

is de plaats van halloumi op de lijst van succesvolste exportproducten van Cyprus.

9

misdrijven per 1000 inwoners per jaar maken de Republiek Cyprus tot het land met het laagste criminaliteitscijfer in de EU.

14

voetbalclubs spelen in de hoogste afdeling van Cyprus, en ook 14 in de Turks-Cypriotische hoogste afdeling.

35

rivieren en beken stromen er op het eiland, maar geen daarvan heeft het hele jaar door water.

35

miljoen liter bier wordt er gemiddeld per jaar geconsumeerd, waarvan het meeste in de zomer, wanneer de toeristen komen.

50

Mercedessen per 1000 inwoners staan in de Republiek Cyprus geregistreerd, tegenover niet meer dan 28,5 Volkswagens.

52

procent van de kinderen in Cyprus komen ter wereld met een keizersnede; dat is het hoogste cijfer in de hele EU.

254

vierkante kilometer van Cyprus behoort toe aan Groot-Brittannië in de vorm van de legerbases Akrotiri en Dhekelia.

1000

gasten worden gemiddeld uitgenodigd voor een Cypriotisch huwelijksfeest.

1951

meter reikt de hoogste top van het eiland, de Olympus boven de zeespiegel.

5500

jaar geleden werd in Cyprus de eerste wijn geproduceerd.

9251

vierkante kilometer is de oppervlakte van het eiland, dat daarmee het op twee na grootste eiland in de Middellandse Zee is.

50.000

ton varkensvlees consumeren de Grieks-Cyprioten per jaar, in de eerste plaats als souvla en souviaki.

326
dagen per jaar schijnt
in Cyprus de zon.

Eten en drinken

Het traditionele landelijke ontbijt is uitermate gezond, met vers brood, ingelegde olijven, halloumi, tomaten en komkommer. In de restaurants wordt overigens vaak een *English breakfast* geserveerd, met gebakken bonen, gebraden worstjes, ham en spiegelei. Erg lekker voor onderweg of om als souvenir mee te nemen zijn de gevulde deegstukjes die in de bakkerijen verkrijgbaar zijn.

Keus in koffie

Met een *Cyprus coffee*, in het noorden een *Turkish coffee*, wordt een sterke koffie in een klein kopje bedoeld. Bij deze variant wordt de gemalen koffie meteen samen met suiker aan de kook gebracht. Daarom is het belangrijk dat je bij het bestellen al duidelijk aangeeft wat je wilt: zonder suiker (Grieks: *skétos*/Turks: *sade*), een beetje suiker (*métrios/orta*) of zoet (*glykÓs/şekerli*). Meer informatie over het onderwerp koffie: ► blz. 24.

Bij de bakkers in Cyprus waan je je in luilekkerland. Ze verkopen niet alleen brood en taart, maar ook kleine en grotere deegstukjes die gevuld kunnen zijn met ham, kaas, kip of zelfs amandelen of zoete smeerkaas. Ook zijn er schaaltes met diverse soorten mousse en koekjes in overvloed. De rijke verscheidenheid maakt het maar moeilijk om te kiezen. Warm eten om mee te nemen wordt ook aangeboden, naast melk, boter, eieren, worst en kaas uit een grote koelkast. En dat allemaal bijna dag en nacht, want de bakkers zijn meestal van 6 tot 22 uur geopend, sommige zelfs continu.

Nationale kaas

Bij een bezoek aan Cyprus hoort natuurlijk ook dat je een keer de geitenkaas halloumi proeft. Of *hellim*, zoals de Turks-Cypriotische benaming luidt. Gegrild is deze kaas lekker als warm voorgerecht, puur komt de kaas vooral goed tot zijn recht in combinatie met verse groente. In de warme zomer gaat de licht zoutige smaak goed samen met zoete stukken meloen.

Mezé

De aangenaamste manier om een dwarsdoorsnede van de Cypriotische keuken te krijgen, is een mezé. Tientallen warme en koude gerechtjes, van groente, kaas en pasta tot vlees, escargots en met zoet ingelegd of vers fruit, worden in kleine schaaltes op tafel gezet. Hierbij komen nog allerlei dips, zoals yoghurt, tzatziki en hummus. In veel mezé-taverna's is niet eens een menukaart beschikbaar – je krijgt gewoon wat de keuken en de kelder te bieden hebben. Probeer ook niet om alles op te eten, dat zal je toch niet lukken. In de kustplaatsen serveert men ook vaak vis-mezédes. Een genot voor liefhebbers van vis en zeevruchten.

Spiesen

Souvláki is voor de Cyprioten een basisgerecht dat op elk moment van de dag smaakt. Gebraden vlees aan een spies is handig voor de lunch, als avondmaaltijd, bij een picknick en als bestelling voor thuis, als er onverwachts gasten langskomen. De Turks-Cyprioten noemen de spies şış kebab. Hiervoor wordt varkensvlees, lamsvlees of kip gebruikt. Het vlees kan ook worden geserveerd in een pitabroodje, met daarbij patat en groente, of alles apart op een bord. Bij een feest of bij een groter gezelschap gaat de soÚvla (de grote versie van souvláki) op de barbecue – vuistgrote stukken varkensvlees worden dan op lange staven gespiest.

MIJN LIEVELINGSGERECHT: KOLOKÁSI (TARO)

Deze groente is kenmerkend voor de landelijke keuken van Cyprus: kolokási. Van de dikke wortelknol wordt een hartig en heerlijk romig eenpansgerecht gemaakt. Probeer het maar eens.

Ik neem daarvoor:

- 1,5 kg kolokási
- 1 kg varkens- of kippenvlees
- 300 g selderij
- 1 grote ui
- 3 wortelen
- 1 eetlepel olie
- 500 g gepureerde tomaten
- sap van een citroen
- zout en peper

Snijd het vlees en de groente in grove stukken. Pak de kolokási met een keukenhanddoek vast en schil deze (zonder te wassen!). Breek hem met een mes in grove stukken (niet snijden!). Verwarm de olie in een pan braad het vlees aan, haal het eruit en leg het opzij. Leg de ui en kolokási in de pan, bak 15 minuten en schud de pan met het deksel erop een paar keer goed door elkaar. Voeg het vlees samen met de tomaten, selderij en wortelen toe. Vul de pan met warm water tot alles bedekt is. Laat het

geheel ongeveer 75 minuten sudderen. Roer goed om en breng op smaak met kruiden en citroensap.

De hel in het glas: zivanía

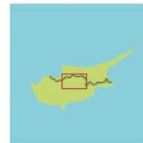
Hierbij schieten je gegarandeerd de tranen in de ogen, maar de heldere brandewijn is zeker het proberen waard. Het is de grappa van Cyprus en hij wordt ijskoud gedronken. Als digestief na het eten, als shot aan de bar of als basisingrediënt in mixdrankjes staat de zivanía op alle Cypriotische drankkaarten. Hij wordt niet alleen geproduceerd in grote distilleerderijen, maar ook nog in koperen ketels in de dorpen.

Het kompas van Cyprus

Nicosia en omgeving

Ook al heeft de hoofdstad geen strand, je hoeft je hier zeker niet te vervelen. Galeriestreken en musea, trendy bars en authentieke kroegen, kunstenaarsateliers en ontmoetingsplaatsen voor vredesinitiatieven maken de verdeelde stad tot een levendige metropool. De omgeving van Nicosia strekt zich uit tot hoog in het Tróodosgebergte, dat met de bus uitstekend te bereiken is. De stedelingen maken op warme zomerdagen dan ook graag een uitstapje naar de koelere bergdorpen.

Nicosia G/H 5

Nicosia moet wel de gemoedelijkste hoofdstad in Europa zijn. In de straten van de historische oude stad staan moderne winkels en stoffige oude zaakjes broederlijk naast elkaar. Alle grote bezienswaardigheden zijn gemakkelijk te voet te bereiken. Dwars door de met een ronde stadsmuur omgeven oude stad loopt de scheidslijn van het verdeelde eiland. Nicosia-Zuid telt 240.000 inwoners, Nicosia-Noord 80.000. De hoofdstad is veel minder toeristisch dan de andere grote steden op het eiland. De meeste bezoekers komen voor één dag. Wie hier 's avonds een kroeg bezoekt, zit vrijwel zeker tussen de lokale bewoners.

BEZIENSWAARDIGHEDEN

Nicosia's bekendste straat

Het beste beginpunt voor een wandeling door de hoofdstad is de **Ledrastraat 1**. Deze voetgangersboulevard loopt als een grote as dwars door de oude stad, die wordt omsloten door een ronde **Venetiaanse stadsmuur**. Aan weerszijden van de straat zie je rijen winkels, eethuisjes, cafés en heel veel schoenwinkels. Terwijl straatkunstenaars de wandelaars vermaken, kom je rechtuit lopend rechtstreeks uit bij het **checkpoint 2** waar je naar het noordelijke deel van de stad kunt gaan. Aan het zuidende van de Ledrastraat ligt het levendige **Eleftheriaplein**. Voor een mooi overzicht is de Shacolas Tower de beste plek. In het **Observatorium 3** op de elfde verdieping (zijingang van H&M; dag. 10-17, 's zomers tot 19 uur, € 2,50) kom je meteen ook iets meer te weten over de geschiedenis van de stad. Tijdens een wandeling door de smalle straatjes van de **Laiki Geitonia 4** krijg je een indruk van het Nicosia van de 18e eeuw. In de woonhuizen van de 'Volkswijk' zijn nu vooral winkels en taverna's voor toeristen gevestigd, maar hiertussen zitten ook echte pareltjes, zoals het kleine **sieradenatelier van Kalliroi Papadaki** op Aristokiprou 2G. De **Onasagoroustraat** steekt in de afgelopen jaren de Ledrastraat naar de kroon en is een jong en populair gastronomisch centrum. Tot aan het plein voor de **Faneromenikerk 5** vind je hier allemaal cafés en restaurants. Mijn favorieten zijn de kleine kroegen in de zijstraten, waarvan

sommige eigenlijk niet meer dan een bar in het trappenhuis zijn. In het gebouw van de **Bank of Cyprustichting** 6 geeft de **Pierídescollectie** een fascinerende simulatie te zien: antieke scherven worden virtueel omgetoverd tot kruiken en beelden die intact zijn (Phaneromenisstraat 86-90, dag. 10-19 uur, gratis).

Buiten de gebaande paden

Achter de oude markthal zijn in het **Kunstcentrum NiMAC** 7 in de vroegere elektriciteitscentrale exposities van eigentijdse kunst te zien (www.nimac.org.cy, di.-za. 10-21 uur). De lang verwaarloosde zone langs de Greenline wordt gelukkig nieuw leven ingeblazen. Waar enkele jaren terug alleen maar werkplaatsen waren, is nu een nieuw cultureel gebied ontstaan. Nadat de **Shoe Factory** 8 zich als commercieel muziekcentrum (jazz en klassiek; www.pharosartsfoundation.org) in de Ermoustraat vestigde, kreeg de hele buurt nieuw elan. Inmiddels trekt ook het **Centrum voor Visuele Kunst en Onderzoek** 9 de aandacht met een collectie van meer dan duizend schilderijen van internationale kunstenaars, waardoor bezoekers naar dit wat buiten het centrum gelegen gebied komen (www.cvar.severis.org, 's zomers ma.-za., 's winters di.-zo. 9.30-16.30 uur, € 5).

Aan de oostkant eindigt de oude stad bij de **Famagustapoort** 10, een van de oorspronkelijk drie stadspoorten in de Venetiaanse stadsmuur. Na de restauratie dient hij nu als gemeentelijk cultureel centrum voor exposities en concerten. De straat die bij de Famagustapoort langs de stadsmuur loopt, staat al sinds de jaren 80 bekend als amusementswijk. Hier vind je talloze muziekkroegen, traditionele taverna's en trendy bars. Op zomeravonden staan de tafels en stoelen gewoon op straat.

Kamelen zijn er niet in de grote karavanserai, wel souvenirs en cafés.

Het noordelijke deel

Het Turks-Cypriotische deel van de oude stad heeft duidelijk een wat meer oosters karakter. Dat geldt natuurlijk vooral voor de **Büyük Han** ¹¹ en de **Kumarcilar Han** ¹², de oude karavanserais uit de 16e-17e eeuw. Hier zijn nu ateliers, winkels en restaurantjes ondergebracht. De traditionele bazaarwijk begint hier vlakbij. In de Arastrastraat zijn vooral traditionele kooplui te vinden die stoffen, knopen, wol en zoetigheden verkopen, maar ook enkele winkels met modieuze 'merken', en verder natuurlijk de bekende kebabtentjes. De straat komt uit bij de **Selimiyesmoskee** ¹³, de voormalige Sofiakathedraal uit de 13e-14e eeuw. In deze prachtige gotische kerk werden de Frankische edelen tot koning van Cyprus gekroond. Na de verovering van het eiland door de Ottomanen (1571) kreeg het gebouw een minaret. Pal naast de moskee worden in de **Bedestan** ¹⁴ (een voorheen als markthal gebruikte kerk) niet alleen concerten georganiseerd, maar ook uitvoeringen van dansende derwisjen. Deze dans maakt deel uit van een religieuze ceremonie van de Mevlevi-orde en wordt hier door echte derwisjen uitgevoerd (uitvoering ma.-za. 12, 14, 15, 17 uur, ca. 30 min., € 7).

Even ontspannen

Voor een wellnesspauze kun je uitstekend terecht in de traditionele Turkse badhuizen in het oude stadsdeel: in het zuiden de **Omeriye Hamam** ¹⁵ (www.hamamomerye.com), in het noorden de **Büyük Hamam** ¹⁶ (www.grandturkishhamam.com). Het **stadspark** ¹⁷ achter het parlamentsgebouw is een kleine oase van rust. Prachtige bloemen en vijvers vormen een sfeervolle entourage voor exotische foto's. Elke zondag komen hier Aziatische immigranten om in hun kleurige kleding en met zelfbereide etenswaar (beslist proeven als het kan) van het park te genieten.

Bezienswaardig

- 1 Ledrastraat
- 2 Checkpoint Ledrastraat
- 3 Observatorium
- 4 Laiki Geitonia
- 5 Faneromenikerk
- 6 Bank of Cyprusstichting (Pieridescollectie)
- 7 Kunstcentrum NiMAC
- 8 Shoe Factory
- 9 Centrum voor Visuele Kunst en Onderzoek
- 10 Famagustapoort
- 11 BüyÜk Han
- 12 Kumarcilar Han
- 13 Selimiyemoskee
- 14 Bedestan
- 15 Omeriye Hamam
- 16 BüyÜk Hamam
- 17 Stadspark
- 18 Cyprusmuseum
- 19 Leventisgalerie
- 20 Leventismuseum van de Stadsgeschiedenis
- 21 Byzantijns Museum

Overnachten

- 1 Altius Boutique Hotel
- 2 Sandstone Pension
- 3 Averof Hotel

Eten en drinken

- 1 Bibliotheque
- 2 Sham
- 3 Atelier
- 4 thegym.
- 5 Inga's Veggie Heaven
- 6 Özerlat
- 7 Charalambous
- 8 Kafeneion Koukounári

Winkelen

- 1 Chrysaliniotissa-centrum voor kunstnijverheid
- 2 Juweliers in de oude stad
- 3 Çıraklı Market
- 4 Boerenmarkt

Uitgaan

- 1 Palaiá Pineza
- 2 Enallax
- 3 Kafeneio 11

Sport en activiteiten

- 1 Segway-Station
- 2 Taxi Bike

MUSEA

Cultobjecten voor Aphrodite

Cyprusmuseum 18

Volg het spoor van Aphrodite door de geschiedenis heen in het Cyprusmuseum. Talloze voorwerpen die met de verering van de godin verband houden, zijn hier met toelichting te zien. De archeologische verzameling geeft een veelomvattend beeld van de culturele ontwikkeling van het eiland.

Mouseioustraat 1, di.-vr. 8-18 uur, 1e wo. van de maand tot 20, za. 9-17, zo. 10-13 uur, € 4,50

Grote meesters zonder grote drukte

Leventisgalerie 19

Had je in Nicosia niet zo gauw werk verwacht van Auguste Renoir, Claude Monet of Marc Chagall? De Leventisgalerie bezit een voor het eiland unieke Europese kunstcollectie. De schilderijen, tekeningen en aquarellen van Franse, Griekse en Cypriotische kunstenaars zijn hier te bewonderen in een aangenaam rustige omgeving, want de toeloop naar dit museum blijft binnen de perken.

Anastasios G. Leventisstraat 5, tel. 22 66 88 38, www.leventisgallery.org, wo. 10-22, do.-ma. 10-17 uur, € 5

Van nederzetting tot metropool

Leventismuseum van de Stadsgeschiedenis

Nicosia is nauwelijks honderd jaar later dan Rome gesticht. Hoe deze plek zich sinds de bronstijd heeft ontwikkeld, wordt in dit museum op aantrekkelijke wijze getoond aan de hand van archeologische vondsten, klederdrachten, aardewerk, landkaarten, sieraden en meubels. Op oude foto's kun je zien hoe snel de ontwikkeling vooral in de laatste honderd jaar is verlopen.

Laiki Geitonia, Hippocratesstraat 15-17, tel. 22 66 14 75, www.leventismuseum.org.cy, di.-zo. 10-16.30 uur, gratis

ETEN, SHOPPEN, SLAPEN

Overnachten

Nieuw en modieus

Altius Boutique Hotel

Aan de buitenkant ziet dit hotel op 20 minuten lopen van het centrum er vrij sober uit, binnen heerst de functionele stijl van de jaren 70. De loungesfeer van de lobby en de bar passen bij een moderne stadswoning. De kamers zijn degelijk ingericht, maar met oog voor stijl.

Acheonstraat 1, tel. 22 25 55 40, www.altiushotel.com, gratis wifi, 2 pk met ontbijt € 110

1

Roofkunst retour – Byzantijns Museum

Kijk eens goed naar dit ongewone mozaïek. Het gezicht van de apostel heeft hier niets van de spirituele verheerlijking waarmee de 'ongelovige Thomas' en andere heiligen doorgaans worden uitgebeeld. Hij ziet er als een echt levende man uit. De afbeelding is ongeveer vijftienhonderd jaar oud – en heel bijzonder. Dat heeft het kunstwerk ook parten gespeeld.

Meekijken als iemand een icoon vervaardigt, is een aardige introductie tot deze vorm van religieuze kunst. Ik ben op bezoek geweest bij **Myrianthi Konstantinidou** in haar atelier in het Chrysorrogiatissaklooster in Páfos. www.myrianthi.com

► LEESVOER

Wil je meer over iconen weten? Konrad Onasch en Annemarie Schnieper leiden je in hun rijkgeïllustreerde **Iconen: Fascinatie & Werkelijkheid** binnen in deze raadselachtige wereld, met beroemde voorbeelden uit de middeleeuwen en daarna.

Gelukkig hebben dit mozaïek en 172 andere roofkunstwerken van onschatbare waarde nu een plek gekregen in het **Byzantijns Museum** ²¹, nadat er uitvoerig naar is gezocht. Alleen al de waarde van deze afbeelding van de apostel Thomas wordt op acht miljoen euro geschat. Het is namelijk een van de weinige overgebleven voorbeelden van Oost-Romeinse mozaïekkunst die niet ten prooi viel aan de iconenverwoesting van de Byzantijnse beeldenstorm in de 8e-9e eeuw.

De roof

Oorspronkelijk sierde het mozaïek de apsis van de Panagía Kanakariakerk. In de verwarring na de Turkse invasie van 1974 plunderden vele kunstrovers de

leegstaande kerken in het noorden van Cyprus. Ze stalen iconen, braken mozaïeken los uit de muren en bikten fresco's uit de kalklaag.

De verdachte

Jaren later doken de eerste werken op bij een expositie in de Verenigde Staten. De verkoper was de kunsthandelaar Aydin Dikmen uit München. Nadat de werken als gestolen goed waren geïdentificeerd, werden ze aan de Republiek Cyprus teruggegeven. De rest is nog niet gevonden.

De juridische strijd

Bij een poging enkele andere mozaïekstukken te verkopen liep Dikmen in 1988 tegen de lamp. In 1997 werden bij hem kunstschaten ter waarde zo'n 36 miljoen euro in beslag genomen. De juridische strijd in Duitsland over de eigendomsrechten heeft zich nog jarenlang voortgesleept. Ondertussen lagen de kunstwerken opgeslagen in een ruimte voor in beslag genomen bewijsstukken van de Beierse politie. Pas in maart 2013 kon de rechtbank tot het besluit komen dat de kunstschaten rechtmatig toebehoren aan de Cypriotische Kerk en de Republiek Cyprus.

De afbeelding van de apostel Thomas doet denken aan de Egyptische portretten op houten panelen die in het graf bij een mummie werden geplaatst en vaak een realistische indruk maakten. Misschien was de kunstenaar die dit vroegchristelijke mozaïek vervaardigde, beïnvloed door de Egyptische grafkunst, want in de tijd liggen ze niet heel ver uit elkaar.

De tentoonstelling

De restauratie van de kunstwerken zal nog jarenlang duren. Toch worden ze – onvolledig en gehavend als ze zijn – hier aan het publiek getoond. De

reden is overigens niet alleen dat men de teruggekeerde kostbaarheden niet nog langer in een opslagruimte verborgen wil houden. Een belangrijke bijkomende reden is dat men hoopt met de hulp van de bevolking erachter te komen waar enkele werken precies thuishoorden.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Byzantijns Museum : Plateía Archiepiskopou Kyprianou (naast het Aartsbisschoppelijk Paleis), tel. 22 43 00 08, ma.-vr. 9-13, 14-16.30 uur, € 4. Behalve de kostbare teruggegeven werken toont men hier ruim honderd van de waardevolste iconen van Cyprus.

Roofkunstdocumentatie: www.makariosfoundation.org.cy/een.html.

ETEN EN DRINKEN

Inga's Veggie Heaven : de van IJsland afkomstige Inga biedt een rijke variatie aan hemelse vegetarische en veganistische gerechten op de binnenplaats van het **centrum voor kunstnijverheid Chrysaliniotissa** (Dimonaktosstraat 2, tel. 99 30 67 19, 22 34 46 74, www.facebook.com/ingasveggieheaven, di.-za. 9.30-17.30 uur).

Uitneembare kaart: G/H 5 | Plattegrond: blz. 18/19

Ledrastraat live: ongeveer 250 m verderop wordt je identiteitsbewijs gevraagd.

Verblijf als bij vrienden

Sandstone Pension 🏠

Als in een woongemeenschap verblijf je hier in een gerenoveerd oud pand midden in de oude stad. De ingang ligt verscholen in een gang tussen cafés (groene deur). De drie kamers zijn modern ingericht, in plaats van ontbijt staat er een mand met eten klaar. Grote ruimte met eettafel en wifi.

Het beste bewijs dat Turks-Cyprioten en Grieks-Cyprioten eigenlijk goed met elkaar kunnen opschieten, is de 'verradersstamtafel'. Ondanks alle vijandigheden van nationalistische landgenoten komen sinds 2004 mensen van overal elke zondagmiddag bij elkaar in de **BÜyÜk Han** 🏠. Iedereen is welkom. De gesprekken gaan over van alles, van politiek tot de nieuwste grap. Men spreekt er met elkaar in het Engels.

3 Stoa Klokari, Onasagoroustraat 16, tel. 99 54 47 89,
www.sandstonecyprus.com, 2 pk € 80, studio met badkamer op de gang € 60

Koloniale ambiance

Averof Hotel

Dit hotel is een charmant overblijfsel van de koloniale tijd in de voorheen chique buurt van Ágios Andreas. De stijl dateert uit de jaren 50 en geeft het Averof een bijzondere sfeer. Het personeel is zich ervan bewust dat het hotel niet van deze tijd is, en compenseert met beminnelijke vriendelijkheid wat er aan moderne voorzieningen ontbreekt.

Averofstraat 19, tel. 22 77 34 47, www.averof.com.cy, 2 pk met ontbijt en wifi € 55

Eten en drinken

Ambiteuze mix van stijlen

Bibliotheque

Voor elke sfeer en elk moment van de dag een passende entourage. Ontbijt op het dakterras, lunch op het terras aan de straat, koffie in een hoekje met boeken, en cocktails in de bar. Bij de ambitieuze inrichting wordt het culinaire aanbod gelukkig niet vergeten.

Nicosia-Noord, Mihat Paşastraat 7/hoek Arastastraat, www.biblionicosia.com, ontbijt TL 30, hoofdgerecht vanaf TL 20, cocktail vanaf TL 18

Beste falafel van de stad

Sham

Als een tussendoortje tijdens een stadswandeling of als snack op een uitgaansavond is er niets beters dan falafel of shoarma van Sham. Het kleine eettentje is vooral populair bij het late uitgaanspubliek omdat iedereen elkaar hier tegenkomt.

Rigainesstraat 3A, zo.-do. 11.30-2, vr.-za. 11.30- 13.30, 14.30-4 uur, falafel € 3, shoarma € 4

Voor fijnproevers

Atelier

Een Franse keuken om je vingers bij af te likken. Achter oude muren van zandsteen vind je het gastronomische hoogtepunt van Nicosia. Hierbij schenkt

men een selectie uitstekende wijnen van Franse wijngoeden. Je kunt ook buiten zitten om wat te drinken en naar de sterren te kijken – geweldig.

Achangelou Michaelstraat 3, tel. 22 26 23 69, ma.-za. 18-2 uur, hoofdgerecht vanaf € 15

Eten en drinken met kunst

thegym.

Goedkope cocktails (voor dag en nacht) en eenvoudige gerechten die geraffineerd zijn bereid. Bij het concept van deze locatie hoort ook de galerie-winkel met aardewerk, textielkunst en erotische prentenboeken.

Onasagoroustraat 85-89, www.thegymconcept.com, zo.-vr. 10.30-2, za. tot 3 uur, hoofdgerecht vanaf € 9, glas Cypriotische wijn € 5, cocktail vanaf € 5

Winkelen

Kunst kijken en kopen

Chrysalinotissa-centrum voor kunstnijverheid

In plaats van de gangbare souvenirs vind je hier authentieke kunstnijverheid. De ateliers in de opbloeiende wijk Chrysalinotissa bieden ter plekke vervaardigde objecten te koop aan. Het assortiment bestaat uit aardewerk, iconen, houtsnijwerk, bewerkte stoffen en leer, en artistiek glaswerk.

Dimonaktosstraat 2, ma.-vr. 10-18, za. tot 14 uur

Het is alles goud wat er blinkt

Juweliers in de oude stad

In de Onasagoroustraat zijn hele rijen sieradenwinkels gevestigd. Aan de andere kant van de scheidslijn gaat deze rij van juwelierszaken meteen na het checkpoint verder tot in de Kyreniastraat. Het scala reikt van goedkope halskettingen tot met de hand vervaardigde kostbaarheden.

Onasagoroustraat tot Faneromeniplein (Nicosia-Zuid) en Kyreniastraat (Nicosia-Noord)

Pittig en zoet

Çıraklı Market

Heerlijke geuren! Deze kruidenier in de bazaarstraat van Nicosia-Noord verkoopt kaneelstokken, laurier, paprika, peper, komijn en nog veel meer in losse hoeveelheden. En dat voor de prijs van levensmiddelen, niet als delicatessen. Ook

vind je er nog verse noten en handgemaakt snoep (*lokum*).

Arastastraat 64-66, ma.-za. 6.30-19 uur, kruiden vanaf € 3 per kg, walnoten € 14,50 per kg

ZOMER IN DE STAD

Op het hoogtepunt van de zomer is het geen doen meer in Nicosia. De hele bevolking lijkt vakantie te hebben genomen, kleine winkels en overheidsinstanties zijn gesloten, en de stad slaapt. Iedereen heeft zijn toevlucht gezocht in de bergen of aan zee. Bij een temperatuur van wel 42 °C in de schaduw kun je dat niemand kwalijk nemen. De dag van absolute stilstand is 15 augustus. Op deze feestdag van Maria-Hemelvaart (zuid) trekt iedereen naar zijn of haar geboortedorp of naar familie, om samen feest te vieren en te eten. Nicosia blijft dan als een uitgestorven stad achter.

2

Levenselixer van de Cyprioten – koffiefolklore

De koffie in Cyprus is een universeel drankje dat in elke situatie zijn zeer bijzondere werking laat gelden: om wakker te worden, om zaken te bezegelen, om gasten te verwelkomen, om onenigheden bij te leggen en om nieuwe vriendschappen te beklinken.

7

STOELEN

Hoeveel stoelen heb je in Cyprus nodig als je in een koffiehuis een kopje koffie drinkt? Zeven! Een om op te zitten, een voor elke arm en elk been, een voor je bagage en een voor het dienblad.

De oude Arabische bereidingswijze waarbij men gemalen koffie tegelijk met water aan de kook brengt, is in Cyprus al gangbaar sinds de machtsovername van de Ottomanen in 1571. De koffiehuisen die overal opdoken, waren voor de mannen een plek voor ontspanning, uitwisseling van nieuwtjes, vermaak en politiek. De vrouwen dronken hun koffie thuis met de vrouwen uit de buurt, waar ze ook de belangrijkste nieuwtjes uitwisselden. Daarnaast lieten ze zich de toekomst voorspellen door een *kafetzoÚ*, een koffiedikkijkster.

Geen gastvrijheid zonder koffie

Het kopje zwarte koffie is onlosmakelijk verbonden met de Cypriotische gastvrijheid. Daarbij horen de drie primaire vragen van een gastheer. Hoe gaat het met je? Hoe gaat het met de zaken? Hoe wil je je koffie hebben? Omdat de suiker tijdens het verwarmen van de koffie al wordt toegevoegd, is het belangrijk al meteen te laten weten of je die zonder suiker, met een beetje suiker of zoet wilt hebben. De koffie wordt vervolgens in het *briki* geheten kannetje verwarmd. Vanouds gebeurde dit met behulp van heet zand, maar met een gasvlam gaat het wel zo gemakkelijk. De kopjes

worden geserveerd op een dienblad, en aan het oor van het kopje is te zien of de koffie met of zonder suiker is. Als het crèmige schuimlaagje op de koffie ontbreekt, betekent dat volgens Cyprioten gezichtsverlies voor de gastheer. Het koffieritueel is een stukje cultuur dat boven elke mode uitstijgt. Want één ding zal er nooit komen: Cypriotische koffie to go.

Bestel bij een Grieks-Cyprioot nooit een Turkse koffie. Om politieke redenen wordt je dat zeer kwalijk genomen.

Koffiedik kijken

Menige Turks-Cypriotische vrouw heeft iets met waarzeggerij via koffiedik. Als je het zelf eens proberen wilt: geniet eerst van je koffie totdat er alleen nog een bodempje in het kopje over is. Draai dan het kopje in een snelle beweging om en zet het omgekeerd op het schoteltje. Voor een duiding van de opgedroogde koffieresten in het kopje is wel enige fantasie nodig. Enkele voorbeelden van symbolen:

Adelaar: nieuwe ontwikkelingen in het leven.

Bonen: financiële problemen.

Ei: voorspoed en succes.

Vis: het leven wordt spannender.

Klok: verrassende nieuwe dingen.

Kameel: een wens gaat in vervulling.

Rad: verandering in het lot.

Laars: geschenken en geld.

Poort: kansen op succes.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Özerlat 6 is het oudste Turks-Cypriotische koffiemark (opgericht in 1932). De bedrijfsleider Derviş Özerlat runt met zijn vrouw tevens een café in Nicosia-Noord, waar hij bij de koffie ook vers gebak serveert (Arastastraat 73A, dag. 8-18 uur).

Het traditionele Grieks-Cypriotische koffiemark **Charalambous** 7 (opgericht in 1943) wordt niet alleen in supermarkten verkocht, maar ook in het eigen café in de oude stad (zuid), waar ooit de branderij werd opgericht (Ledrastraat 118, ma.-vr. 10-20, za.-zo. 10-21 uur).

Uitneembare kaart: G/H 5 | Plattegrond: blz. 18/19

